

**TÜRKLERİN AVUSTRALYA'DA İKAMET VE
ÇALIŞMALARI HAKKINDA
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
AVUSTRALYA MİLLETLER
TOPLULUĞU HÜKÜMETİ
ARASINDA
ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avustralya Milletler Topluluğu Hükümeti, Türk işçilerinin Avustralya'da ikamet ve istihdamının her iki ülke için yararlı olacağı inancı ve Avustralya'ya gitmeyi arzulayan Türklerin ve ailelerinin seçilmelerini, nakillerini ve istihdamlarını düzenlemek amacı ile aşağıdaki hususlar üzerinde mutabık kalmışlardır.

Madde 1

Tabirler, anlaşma metninde başka şekilde ifade edilmemiş olmak kaydı ile aşağıdaki anlamları taşırlar:

"Avustralya" tabiri, Avustralya Milletler Topluluğunu teşkil eden eyaletler ve kıta topraklarını kapsar.

"Türk vatandaşı" tabirinden Türkiye'de yürürlükte olan kanunlar gereğince Türk vatandaşlığını taşıyan kimseler anlaşılır.

"Türk işçisi" tabirinden, çalışmak ve ikamet etmek niyeti ile, Avustralya'ya gitmek isteyen veya gitmiş olan Türk vatandaşı ile orada serbest iş tutan Türk vatandaşı anlaşılır.

"Aile" tabiri bir Türk işçisinin eşini ve 21 yaşından küçük, evlenmemiş çocuklarını kapsar.

"Misafirhane" tabirinden, Avustralya'da Hükümet tarafından temin veya yardım edilen geçici iâşe ve ibate mahalli anlaşılır.

"Bekâr erkekler ve kadınlar" tabirinden, bakımı ile yükümlü olduğu çocukları bulunmayan evlenmemiş, boşanmış veya dul kimseler anlaşılır.

Madde 2

1. Avustralya Hükümeti Türkiye'de işçilerin ve ailelerinin seçilmesi ve gönderilmesi işlemlerini yürütmek üzere (bundan böyle anlaşmada Avustralya Ofisi diye adlandırılacak olan) bir ofis kuracaktır.
2. Avustralya Hükümeti, bu amaçla Türkiye'ye geçici heyetler de gönderebilir.
3. Türk Hükümeti, faaliyetlerinin yürütülmesinde Türkiye İş Kurumu ile (bundan böyle Kurum olarak anılacaktır) işbirliği yapacak olan Avustralya Ofisinin çalışmalarını kolaylaştırmak üzere gerekli tedbirleri alır. Avustralya Ofisinin masrafları Avustralya Hükümeti tarafından karşılanır.
4. Kurum, Türk kanunlarına göre gerekli olan ikamet ve çalışma müsaadelerinin alınmasında Avustralya Ofisinin memur ve hizmetlilerine yardımcı olur.

Madde 3

1. Avustralya Ofisi yıllık Türk işçisi talebini Kuruma bildirir. Bu arada Türk işçisine ihtiyaç duyulan sanayi grupları ve meslekler ile ücretler, yaş, medeni hal, mesleki ve sıhhi elverişlilik şartları da belirtilir.
2. Kurum, bu talebi hangi ölçüde karşılayabileceğini en kısa zamanda Avustralya Ofisine bildirir.
3. Seçilecek Türk işçilerinin vasıfları Kurum ve Avustralya Ofisi arasında yıllık istişare ile kararlaştırılır. Kararın verilmesinde vasıflı, yarı vasıflı ve vasıfsız işçi sayılarının makul bir nispet dâhilinde tespiti hususu göz önünde bulundurulur.

Madde 4

1. Bu anlaşmaya göre seçime tabi tutulabilecek Türk vatandaşlarının yaş hadleri aşağıda gösterilmiştir:

(a) 21 yaş ile 35 yaş (21 ve 35 yaşlar dâhil) arasında bekâr erkek ve kadınlar.

(b) 21 yaş ile 45 yaş (21 ve 45 yaşlar dâhil) arasındaki çocuksuz evli çiftler.

(c) 50 yaşını geçmemiş çocuklu evliler.

2. Yukarıdaki yaş hadleri özel durumlarda, Kurum ile Avustralya Ofisi arasında varılacak mutabakat ile değiştirilebilir.

Madde 5

Türk işçileri için yıllık talepler prensip olarak isim belirtilmeksizin yapılır. Bu anlaşma gereğince ismen yapılacak Türk işçisi talepleri, ancak Avustralya'da ikamet eden kimselerin yakınlarına ait olduğu takdirde Kuruma intikal ettirilir. İsmen taleplerin karşılanma şartlarını Kurum, Avustralya Ofisi ile istişareyi müteakip tespit eder.

Madde 6

Türk işçilerinin ön seçimi, üçüncü maddedeki esaslar nazarı itibare alınarak Kurum tarafından yapılır. Ön seçim, işçilerin ve ailelerinin sağlık muayenesinden geçirilmelerini, sağlık belgelerinin çıkarılmasını ve ilgili iş için gerekli mesleki ehliyet ve bedeni kabiliyetin tespitini kapsar.

Madde 7

1. Ön seçimleri Kurum tarafından 6. maddeye göre yapılmış olan Türk işçilerinin son seçimleri, Avustralya'ya normal giriş niteliklerine haiz olup olmadıklarını tespit maksadı ile Avustralya Ofisi tarafından yapılır.

2. Son seçim aşağıdaki esaslara göre uygulanır:

(a) Kurum, ön seçimleri yapılmış Türk işçileri ve ailelerine ait sağlık muayene raporlarını, filmleri, diğer lüzumlu belgelerle birlikte Avustralya Ofisine verir.

(b) Avustralya Ofisi, bir Türk işçisi ve ailesine ait yukarıda (a) paragrafında belirtilen belgeleri aldıktan sonra, son seçimin yapılıp yapılmayacağını, yapılacak ise hangi tarihte ve nerede yapılacağını en kısa zamanda Kuruma bildirir.

(c) Avustralya Ofisi, bir Türk işçisinin mesleki ehliyeti ile ilgili özel bir muayeneye lüzum görürse bu muayenenin gerektirdiği masraflar Ofise ait olur.

(d) Adayların mesleki ehliyetlerinin tespiti hususunda Kurum gerekli kolaylıkların gösterilmesini sağlar.

(e) Avustralya Ofisi, son seçime gelen aday hakkındaki kararını Kuruma ve adaya en kısa zamanda bildirir. Ön seçimi yapılmış olan bir adayın reddolunması halinde, Avustralya Ofisi red sebeplerini talep üzerine Kurum Genel Müdürlüğüne bildirir.

Madde 8

1. Avustralya Ofisi ile son seçimi yapılmış olan aday arasında işbu maddenin 2 ve 3 üncü paragraflarında öngörülen hususları kapsayan bir belge düzenlenir.

2. Belgenin Avustralya Ofisinin sorumlu memuru tarafından imzalanan kısmında aşağıdaki hususlar yer alır.

(a) Adayın Türkiye'den ayrılmak üzere gemiye veya uçağa biniş yerinden Avustralya'daki işyerine kadar gerekli yol masraflarının, kendisi, karısı, 19 ve daha yukarı yaştaki çocukları için şahıs başına ödeyeceği 25 Avustralya Doları karşılığı hariç olmak üzere Avustralya makamları tarafından karşılanacağı,

(b) Adayın Avustralya'ya beraberinde götüreceği veya sonradan yanına aldıracağı aile fertleri için Avustralya makamlarınca sağlanacak yardımlar ve imkânlar,

(c) 14. maddenin 2. paragrafında öngörülen şartlar dâhilinde, uygun bir işe girinceye kadar, aday ve ailesinin iâşe ve ibatesinin sağlanacağı,

(d) Aday uygun bir işe girinceye kadar, iâşe ve barınmaya ilaveten yapılacak sosyal ve mali yardımların mahiyeti ve miktarı,

(e) Adayın seçim neticesinde tespit olunan mesleki ehliyet ve bedeni kabiliyetine göre Avustralya'da yerleştirilmesi düşünülen işin mahiyeti,

(f) Adayın, muhtemel işinde alabilmesi mümkün asgari ücret,

(g) Adayın, işsizlik sigortası da dahil olmak üzere, çalışma şartlarından, iş emniyetinden, sağlık yardımlarından, ücretli tatillerinden ve bütün sosyal güvenlik hak ve menfaatlerinden Avustralyalı ve Avustralya'da çalışan diğer yabancı işçilerle eşit şekilde faydalanacağı,

(h) Adayın Avustralya'da oturan ailesinin, sosyal yardımlardan Avustralyalı ve diğer yabancı işçilerin aileleriyle eşit şekilde faydalanacağı,

3. Belgenin aday tarafından imzalanan kısmında aşağıdaki hususlar yer alır:

(a) Adayın yol masraflarına, kendisi ve refakatinde Avustralya'ya gidecek olan karısı ile 19 ve daha yukarı yaştaki çocukları için şahıs başına 25 Avustralya Doları karşılığında peşin olarak iştirak edeceği,

(b) Kendisinin veya ailesi efradından birinin, gelişlerinden itibaren 24 ay içinde Avustralya'dan ayrılmak istemesi halinde, Avustralya makamları tarafından ödenmiş bulunan yol masraflarını iade edeceği,

4. Bu maddede öngörülen belge Türkçe ve İngilizce olarak üçer nüsha düzenlenir.

Kurum, Ofis ve aday her birinden birer nüsha alırlar.

Belgenin şekli Kurum ve Avustralya Ofisince tespit olunur.

Madde 9

Türk işçilerinin, hareketlerinden önce Avustralya'daki çalışma ve yaşama şartları ve çalışacakları muhtemel işler hakkında Türkçe yazılı metinlerden bilgi edinmeleri için Avustralya Hükümeti gerekli bütün tedbirleri alır.

Madde 10

1. İki Hükümet işbu anlaşmaya göre seçilen işçilerin ve ailelerinin Türkiye'den ayrılış, nakil ve Avustralya'ya varışları ile ilgili idari formaliteleri çabuklaştırmak ve basitleştirmek için gerekli tedbirleri alır.

2. İşçilerin ve ailelerinin Türkiye'den Avustralya'ya nakilleri Kurumun işbirliği ile Avustralya Ofisi tarafından düzenlenir. Kurum, işçiler ve ailelerinin, hareket için tespit edilen yer ve saatte bulundurulmalarını sağlar ve vasıtalarla binmelerine yardım eder.

3. İşbu maddenin 4 üncü paragrafında tespit edilen esaslar dâhilinde, Avustralya Ofisi ve Kurum anlaşma gereğince seçilmiş olan işçilere ve ailelerine seyahat müddetince ve Avustralya'ya varışlarında yardımcı olmak, onlara Avustralya'daki yaşama ve çalışma şartları hakkında bilgi vermek ve İngilizce öğrenmeye hazırlamakla görevli, Türkçe konuşan bir refakat memuru temin ederler.

4. Taşıma uçakla yapılıyorsa, memur Türk işçi ve aile fertlerinin sayısı 35'i geçtiği takdirde terfik olunur. Gemi ile nakil halinde, refakat memuru, Türk işçileri ve aile fertlerinin sayısı 100'ü geçtiği takdirde verilir.

5. Refakat memurlarının gidiş-dönüş yol masrafları ve bunların Türkiye'den seçilmeleri halinde, ayrıca Avustralya'da kaldıkları müddet zarfındaki makul masrafları Avustralya Hükümeti tarafından karşılanır.

Madde 11

İşbu anlaşmaya göre, son seçimleri yapılmış olan Türk vatandaşlarının pasaport ve gerekli diğer vesikalarının temininde Kurum yürürlükteki mevzuata göre yardımcı olur. Yetkili Avustralya makamları da işbu anlaşmaya göre son seçimleri yapılmış olan Türk vatandaşlarına gerekli vizeleri ve diğer lüzumlu olabilecek vesikaları ücretsiz olarak verir.

Madde 12

1. İşbu anlaşmaya göre, son seçimi yapılmış olan bir Türk işçisinin ailesi, normal giriş şartlarına tabi olmak kaydı ile işçi ile birlikte Avustralya'ya gidebilir veya ona sonradan katılabilir.

2. İşbu maddenin uygulanmasında Türkiye'de bakımlarının işçiye ait olduğunun Kurumca belgelenmesi kaydı ile, işçinin yaşlı ana ve babası aile kapsamına dâhil edilebilir.

Madde 13

1. Avustralya Hükümeti, işbu anlaşmaya göre, son seçimleri yapılan Türk işçileri ve ailelerinin Avustralya'ya yolcu uçağı veya yolcu gemisi ile nakillerini sağlar ve seyahat kumpanyalarıyla yol masraflarını öder.

2. Avustralya Ofisi, her Türk işçisi ve kendisi ile birlikte seyahat eden karısı 19 ve daha yukarı yaştaki çocukları için işçiden, Türkiye'den ayrılmadan önce, şahıs başına 25'er Avustralya Doları karşılığı Türk parası alır.

3. Avustralya Hükümetince karşılanan yol masrafları, yolcu biletine normal olarak tanınan haktan aşağı olmamak üzere, makul miktarda bagaj taşıma masraflarını da kapsar. Bu bagajların taşınması için Türk işçileri ve ailelerince veya Türk Hükümetince herhangi bir ödeme yapılmaz.

Madde 14

1. Avustralya makamları Türk işçilerinin ve çalışma çağındaki aile mensuplarının mümkün olan en kısa zamanda Avustralya'da uygun işlere yerleştirilmelerine müessir şekilde iştirak mesuliyetini kabul ederler.

(a) Avustralya'ya varışlarında, Türk işçisi ve ailesi bir misafirhanede kaldıkları takdirde, Avustralya Hükümetince:

(b) İşçinin iş beklediği ilk yedi gün, bu misafirhanede parasız olarak iâşe ve barınması temin edilir.

(c) Sekizinci güne kadar işe seçilmemiş olan işçiye özel- sosyal hizmet fonundan ödeme başlar.

Ancak, bundan işçinin ve ailesinin iâşe ve ibate masraflarına karşılık bir miktar kesinti yapılır.

2. Ailesi ile birlikte misafirhanede ikamet eden işçi, kendisine uygun bir iş verildiği takdirde, kendisinin ve ailesi efradının iâşe ve ibatesiyle ilgili ücretleri cari haftalık tarife üzerinden öder.

Madde 15

1. Avustralya'da ikamet eden Türk vatandaşları, ikametgâh temini ile ilgili hususlarda, yürürlükteki Avustralya mevzuatına uygun olarak, Avustralya vatandaşları ve diğer yabancılarla aynı haklara sahiptirler.

2. Avustralya makamları Türk işçileri ve ailelerine, uygun ikametgâh temini hususunda yardım ve aracılık yaparlar.

3. İkametgâhı işveren tarafından temin olunan bir Türk işçisi, bu ikametgâhın istenilene uyan bir yer olmadığını veya kiranın aynı bölgedeki Avustralyalı ve diğer yabancı işçiler tarafından ödenen miktarın üstünde bulunduğu yolunda şikâyet ederse, Avustralya makamları bu şikâyeti inceleyerek uygun tedbirleri alırlar.

Madde 16

Bir Türk işçisi ve ailesinin Avustralya'ya varışını müteakip, Avustralya Hükümeti,

(a) Varış limanından veya havaalanından, özel veya işveren tarafından temin edilen ikametgâh veya işçinin muhtemel işyerine yakın bir misafirhaneye kadar kendisi veya ailesinin ücretsiz olarak naklini,

(b) İşçi ve ailesine ait eşyanın, keza varış liman veya hava alanından, (a) paragrafındaki ikametgâh yerine kadar ücretsiz olarak naklini,

(c) İş temini bakımından bir işçinin başka bir misafirhaneye nakli arzu edildiği takdirde işçinin ve ailesinin ve bunlara ait eşyanın aynı mahalle kadar keza ücretsiz olarak naklini sağlar.

Madde 17

1. Avustralya makamlarınca zaman zaman Türk makamlarına aşağıdaki bilgiler verilir:

(a) Önceden tespit edilen muayyen devrelerde Avustralya'ya gelen Türk işçileri ve ailelerine dair istatistik malumat,

(b) Türk işçileri ve ailelerinin, Avustralya'ya nakilleri esnasında ortaya çıkmış olan özel durumlar hakkında bilgi.

2. Avustralya makamları, ayrıca, bu anlaşmaya göre Avustralya'ya giden ve Commonwealth İş Bulma Servisi aracılığı ile işe yerleştirilmiş olan Türk işçilerinin ilk iş adreslerini gösteren listeleri belirli zamanlarda Türkiye Büyükelçiliği'ne gönderirler.

Madde 18

1. Avustralya'da oturan Türk vatandaşları, sosyal hizmet ve milli yardım ödemelerinden (Avustralya'da ilk işini bekleyen yabancı işçilere yapılan ödemeler de dâhil olmak üzere) Avustralya'nın kendi vatandaşları ile eşit şekilde ve onlara uygulanan esaslar dâhilinde faydalanırlar.

2. Avustralya'da çalışan Türk vatandaşları, işlerine ilişkin hususlarda, ücretler dâhil, çalışma şartlarından, hak ve mükellefiyetlerden, iş mevzuatının uygulanmasından, iş emniyeti ile sağlık ve iskân şartlarından Avustralyalı işçilerle eşit şekilde faydalanırlar.

Madde 19

1. Avustralya'daki Türk işçileri, yürürlükteki mali mevzuata uygun olarak, ailelerinin bakımı için gerekli miktarları veya ücretlerinden yaptıkları tasarrufları Türkiye'ye transfer edebilirler.

2. Emeklilik veya maluliyet sebebiyle bir Türk işçisinin Avustralya'dan daimi olarak ayrılması halinde kendisi veya Avustralya'daki bir Türk işçisinin ölümü takdirinde onun en yakın hak sahipleri, toptan ödemeleri, tazminatları ve imkân olan durumda ölünün terekesini Türkiye'ye, başka herhangi Avustralya sakinlerine uygulanan şartlardan daha az müsait olmamak üzere, transfer ettirebilir.

Madde 20

Türk milli ve dini bayramlarında, Türk işçilerine, yıllık izinlerine mahsuben ücretli izin verilmesi Avustralya makamlarınca işverenlere telkin olunur.

Madde 21

1. Türk işçileri ve aileleri Avustralyalı işçiler ve aileleriyle aynı esaslar dahilinde mesleki eğitim ve rehabilitasyon kurslarından ve bu eğitim sonunda uygun işlere yerleşmek için Commonwealth İş Bulma Servisinin yardımlarından faydalanırlar.

2. Avustralya makamları, kurslar açılması da dâhil olmak üzere, Türk işçilerinin ve ailelerinin İngilizce öğrenmeleri için gerekli yardımda bulunurlar.

Madde 22

Avustralya makamları, Türk vatandaşlarının, çocuklarına Türkçe okutmak imkânlarını sağlayacak pratik tedbirler hususunda Avustralya'daki Türk makamları ile işbirliği yaparlar.

Madde 23

24. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, Türk vatandaşları, Avustralya kanunlarına uygun olarak, Türkiye'yi ziyaret edebilirler ve bu maksatla mevcut seyahat kolaylıklarından faydalanabilirler.

Madde 24

1. Varışlarından itibaren 24 ay içinde herhangi bir sebeple Avustralya'dan ayrılmak isteyen Türk işçileri ve aile fertleri, Avustralya Hükümetince kendileri için yapılmış olan yol masraflarını geri öderler.

2. Ancak, Avustralya Hükümeti, özel durumların mevcudiyetini göz önünde tutarak bu maddenin birinci fıkrasındaki geri ödeme mükellefiyetinin tatbikinden vazgeçebilir.

Madde 25

1. Avustralya makamları, Avustralya'da oturan bir Türk vatandaşının hastalık veya maluliyet neticesi çalışamayacak halde olması veya başka özel bir durum sebebi ile Türkiye'ye iade edilme talebini sempati ile karşılamayı kabul eder.

2. Avustralya'daki Türk makamları, Avustralya'da oturan bir Türk vatandaşının memleketine iadesi için yeterli sebepler bulunduğu kanaat getirdiği takdirde, bunu Avustralya makamlarına bildirebilir. Avustralya makamları bu talebi sempati ile karşılar.

3. Her iki halde de memlekete iade masrafları Avustralya Hükümetince ödenir.

Madde 26

1. Avustralya'da kanunlara uygun bir şekilde ikamet eden bir Türk vatandaşı, Avustralya kanunlarının öngördüğü haller dışında sınır dışı edilemez veya Avustralya'dan gitmeyi zorlayıcı muamelelere tabi tutulamaz.

2. Avustralya makamları, bir Türk vatandaşının sınır dışı edilmesi girişiminde bulunduğu zaman, derhal Türkiye Büyükelçiliği'ni haberdar ederler.

3. Avustralya'dan sınır dışı edilme kararı kendisine tebliğ olunan Türk vatandaşına, Avustralya kanunlarının itiraz hakkı tanıdığı hallerde, karara karşı itirazda bulunma imkânı verilir.

Madde 27

1. Avustralya'ya geliş masraflarını bu anlaşmaya göre Avustralya Hükümeti tarafından yardım edilmiş olan Türk işçileri ve aileleri bu anlaşmanın bütün hükümlerinden faydalanırlar.
2. Bu anlaşmanın öngördüğü mal yardımlarından faydalanmaksızın Avustralya 'ya giden Türk işçileri ve aileleri, anlaşmanın 15,18,19,20,21,22,23,25,26 ncı maddelerinden istifade ederler.

Madde 28

1. Taraflardan birinin isteği üzerine, her iki hükümetin en az ikişer temsilcisinden kurulacak birkarma komisyon, Türkiye veya Avustralya'da toplanır.
2. Komisyonun görevi, bu anlaşmanın uygulanmasından doğabilecek büyük güçlükleri, çözümlmek amacı ile incelemek, çözümlenemeyen hususlarda teklifler hazırlamaktır.

Madde 29

1. İşbu anlaşma imzalandığı tarihte yürürlüğe girer ve işbu maddenin ikinci paragrafındaki hükümlere uygun olarak sona erinceye kadar yürürlükte kalır.
 2. Her iki hükümetten biri, herhangi bir tarihte anlaşmayı sona erdirmek istediğini diğer tarafa yazılı olarak bildirir. Bu takdirde, anlaşma yazılı beyan tarihinden itibaren 90 gün sonra yürürlükten kalkar.
- İşbu anlaşma, her iki dildeki metinler aynı kuvvette olmak üzere, 5 Ekim 1967 günü Kanberra'da İngilizce ve Türkçe ikişer nüsha düzenlenmiş ve imzalanmıştır.

İmza

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti adına

İmza

Avustralya Milletler Topluluğu
Hükümeti adına